

Наша СЛОВА

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 20 (1483) 13 ТРАЎНЯ 2020 г.

МУЖНА і ГОДНА

9 траўня ў Менску прайшоў парад да 75-х угодкаў заканчэння Другой сусветнай вайны. Святкаванні і масавыя акцыі да Дня перамогі адбыліся і ў іншых гарадах Беларусі, нягледзячы на пандэмію каранавіруса. Акрамя Менска парад 9 траўня прайшоў яшчэ ў Ашхабадзе - сталіцы Туркменіі.

Мінабароны Беларусі паведаміла пра ўдзел у парадзе 4000 вайскоўцаў, 185 адзінак тэхнікі, тракавай і колавай. Агульная даўжыня параднай калоны складала 2 кіламетры. Над Менскам праляцела баявая авіяцыя ў складзе 42 паветраных караблёў.

Трыбуны для глядачоў былі разлічаны на 11 тысяч чалавек, яны былі амаль цалкам запоўненыя. Людзі стаялі і на вуліцах. Вельмі мала людзей было ў масках. Менская міліцыя падрыхтавалася да наплыву наведнікаў, для якіх былі створаны 167 пунктаў пропуску. Гарвыканкам падрыхтаваў план іншых імпрэзаў.

У парадзе ўдзельнаў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, які выступіў з прамовай, іншыя высокія чыноўнікі.

Прышлі на парад і многія ветэраны, нават нягледзячы на тое, што іх афіцыйна прасілі застацца дома, прыйшлі, як некалі хадзілі ў атаку.

Запрашэнне наведаць парад Перамогі ў цэнтры Менска прынялі 18 замежных амбасадараў, якія працуюць у Бела-

русі, распавялі Tut.by у МЗС. Гэта амбасадары ААЭ, Азербайджана, Арменіі, Венгрыі, Венесуэлы, В'етнама, Ірана, КНДР, Казахстана, Кітая, Кіргістана, Малдовы, Палестыны, Расеі, Славакіі, Турцыі, Таджыкістана, Сербіі.

Як заўжды ў такіх выпадках, у канцы выступіла рота ганаровай варты. Завяршылі парад шэсцем фізкультурнікаў і песняй "Дзень перамогі".

Паводле Радзій Свабода.

18 траўня 2020 года спаўняецца 100 гадоў з дня нараджэння першага Папы-славяніна Яна Паўла II

Так здарылася ў маім жыцці, што толькі на 48 годзе я быў ахрышчаны ў Магілёўскай грэка-каталіцкай парафіі Маці Божай Бялыніцкай. Святы сакрамэнт 24 чэрвеня 2001 года здзейсніў святар Пётр (Анры) Мартэн і ў гэты ж дзень, разам з іншымі магілёўскімі вернікамі, я адправіўся ў пілігрымку на сустрэчу з Янам Паўлам II у Кіеве.

У гэтыя дні па запрашэнні прэзідэнта Леаніда Кучмы і кіраўніцтва Грэка-каталіцкай і Рыма-каталіцкай царквы гэтай краіны на Украіну з візітам прыбыў Папа Рымскі Ян Павел II. Падзея была не толькі вельмі значная для жыхароў Украіны, а таксама і для іншых краін былога Савецкага Саюза, кожная з якіх распачала свой шлях да станаўлення самастойнасці і незалежнасці.

пляцоўкі для шматлікіх удзелькаў святочнага мерапрыемства. На асобнай пляцоўцы знаходзіліся ганаровыя госці і шматлюдны хор і аркестр. Пасля музычнага праслаўлення распачалася Святая Імша, якую ўзначаліў Ян Павел II.

Асабіста мяне вельмі ўразіла ўрачыстасць, якая прысутнічала сярод усіх пры-

Ян Павел II правёў на Украіне пяць дзён - наведаў сталічны Кіев і Львоў, як цэнтр Украінскай Грэка-каталіцкай царквы. У Кіеве ён наведаў Аскольдавую магілу, дзе знаходзіцца помнік князю Уладзіміру і прамовіў малітву. Пабываў у Бабыным Яры каля мемарыяла памяці ахвярам Другой сусветнай вайны. Таксама Святы Ойча правёў перамовы з тагачасным прэзідэнтам Украіны Леанідам Кучмам.

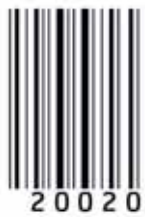
Потым на аэрадроме Чайка адбыліся дзве літургіі ў лацінскім і візантыйскім абрадах. Наша магілёўская групоўка дапоўніла агульную беларускую дэлегацыю, і мы разам арганізавана рушылі да месца, якое была прызначана для Беларусі. Побач знаходзіліся сектары з пілігрымамі з Казахстана і Славакіі.

Святочная літургія была арганізавана вельмі ўрачыста і прыгожа. Была пабудавана спецыяльная пляцоўка для алтара,

сутных. Але найбольш кранула тое, што Вялікі хрысціянін звярнуўся да прысутных на іх родных мовах. І калі загучала наша беларуская, над нашым сектарам міжвольна загучалі радасныя і ўзнёслыя воклічы ўдзячнасці, якія напаўнялі нашыя сэрцы захваленнем і гонарам за наш беларускі народ. Другі раз сярод прысутных беларусаў нешта падобнае адбылося калі Папамабіль з Янам Паўлам II па заканчэнні літургіі праязджаў побач з нашай пляцоўкай.

З прамовы пантыфіка асабліва хачу ўгадаць яго словы: "Жыццё хрысціянства - гэта жыццё ў бурлівым моры. А кампасам для яго, каб абавязкова дайсці да мэты, ёсць дзесяць Божых запавядаў. Калі мы не будзем прытрымлівацца кампаса, СВАБОДЫ і ГОДНАСЦІ нам не ўбачыць".

Алесь Грудзіна,
Шклоўская арганізацыя ТБМ
імя Ф. Скарыны.

Знойдзеныя дакументы праліваюць святло на гісторыю Жыровіцкага манастыра

Сёлета святкуецца 500-годдзе заснавання Жыровіцкага манастыра і 550-годдзе цудоўнага з'яўлення Жыровіцкага абраза Багародзіцы. На канец траўня былі запланаваны шматлікія юбілейныя мерапрыемствы.

Гэта маляўнічая мясіна сотні гадоў прыцягвала паломнікаў, якія прагнулі чысціні духу, умацавання ў маральных і годных учынках, шукалі мудрай парады празарлівых інакаў, вырашэння набалелых пытанняў, аздараўлення і выратавання з небяспекі. Радзе, што, дзякуючы пільнай працы даследчыкаў, за апошнія дзесяцігоддзе ў інфармацыйнай прасторы пашырылася колькасць звестак і фактаў пра гісторыю манастыра.

Паводле падання, цудоўным чынам у лесе пастухам з'явіўся абраз Маці Божай, названы Жыровіцкім. Царкоўная традыцыя адносіць з'яўленне абраза да 1470 года, такая даціроўка ўпершыню зафіксавана ў публікацыі 1721 года каноніка Ісідора Найдзі ў перакладзе на польскую мову (Nardi I. Relazyja historyczna o zjawieniu obrazu Najsw Panny Zyrowickiej pod rzadem Bened. Suprasl, 1728), зафіксавана ў некаторых выданнях XIX-XX ст.

Пра існаванне храма ў Жыровічах, пабудаванага Іванам Солтанам сведчыць копія дакумента 1516 г., які захоўваецца ў архіве Літоўскай метрыкі (АЗР. 1848. Т. 3: [1544-1587]. С. 252).

"Магчыма, невялікі праваслаўны манастыр пры Жыровіцкай царкве існаваў ужо пры надворным маршалку літоўскім Іване Аляксандравічы Солтане († к. 1577)", - зрабіў выснову кандыдат мастацтвазнаўства Аляксандр Ярашэвіч.

Згодна з паданнем іерарманыха Феадосія праз некаторы час пасля пабудовы драўляная царква згарэла, а абраз знік. Але з хуткі часе, (як мяркуюць, гэта адбылося ў 1520 годзе) цудоўны абраз быў знойдзены на камені

непашкоджаным. Гэты камень, які валодае цэлебнымі якасцямі, знаходзіўся ў алтары царквы ў гонар з'яўлення Жыровіцкага абраза Божай Маці, пабудаванай ў 1672 годзе.

У 1613 годзе манастыр перайшоў у рукі базільянаў (манахаў грэка-каталіцкай Царквы), якія адраділі культ Маці Божай і зрабілі манастыр галоўным цэнтрам Уніі. Першым ігуменам манастыра ў часы Уніі быў Ісафат Кунцэвіч.

Дзякуючы цудатворнаму абразу і шчодрасці дабрачынцаў Жыровіцкі манастыр стаў буйнейшым цэнтрам духоўнага жыцця і паломніцтваў вернікаў. Тут шмат разоў адбываліся генеральныя капітулы ордэна базільянаў (1629, 1658, 1659, 1661, 1675, 1679, 1694).

Намаганні базільянаў за часы Уніі быў пабудаваны вялікі манастырскі комплекс з мураваных храмаў барочнай архітэктуры. У 1730 г. у прысутнасці дзясяткаў тысяч католікаў візантыйскага і лацінскага абраду, а таксама іншых вернікаў цудатворны абраз Маці Божай з Жыровіцкага манастыра быў урачыста каранаваны залатымі папскімі каронамі, а Маці Божая Жыровіцкая абвешчана апякункай і заступніцай беларускага народа.

У 1810-1828 гадах манастыр быў рэзідэнцыяй Берасцейскай уніяцкай епархіі, у 1828-1839 гадах - Літоўскай уніяцкай епархіі. У 1839 г. Іосіф Сямашка, карыстаючыся падтрымкай царскай улады і заступніцтвам імператара Мікалая I, перавёў частку манахаў Жыровіцкага манастыра ў праваслаўе, а ўпартых адправіў на выпраўленне ў спецыяльна прызначыны для гэтых мэтай манастыры, у тым ліку па-за межамі Беларусі.

Дзякуючы таму, што да верасня 1939 года Жыровічы не ўваходзілі ў склад СССР, манастыр ніколі не закрываўся. У міжваенны час манастырскі храм-Каль-

вары (царква Узвышэння Святога Крыжа) знаходзіўся ў карыстанні рыма-католікаў.

У 1945 г. у Жыровіцкім манастыры былі адкрыты пастырскія курсы, якія ў 1947 годзе былі ператвораны ў семінарыю. Але ж семінарыя праіснавала толькі да 1963 г. У другой палове 1980-х - пачатку 1990-х гадоў пачалося адраджэнне манастыра.

У 1989 годзе пасля 26-гадовага перапынку, аднавіла працу Менская духоўная семінарыя. У 1991 і 2002 гадах абіцель наведваў маскоўскі патрыярх Алексій II. У цяперашні час манастыр прыцягвае да сябе шмат пілігрымаў і турыстаў.

Пра ўнікальныя дакументы, якія праліваюць святло на гісторыю Жыровіцкага абраза і манастыра паведаміў намеснік дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі спадар Аляксандр Суша.

- Адно з самых важных і вядомых (але ў рэчаіснасці малакім бачаных) дакументальных сведчанняў з гісторыі Жыровіцкага манастыра - знамятае Жыровіцкае Евангелле, якое яшчэ называюць Евангеллем Сапегі. Так яно называецца, бо ў кнізе маецца ўкладны ўласнаручны запіс канцлера Льва Сапегі - асобы надзвычай добра вядомай у нашай гісторыі

Да нашых дзён захаваліся арыгінальныя кнігі цудаў, якія адбываліся ля Жыровіцкага абраза Багародзіцы, запісаныя яшчэ ў XVII-XVIII стагоддзях.

Найбольш старажытная і каштоўная з іх была складзена ў пачатку XVII стагоддзя непасрэдна ацалелымі і ўратаванымі людзьмі, якія засведчылі пра тыя цуды, што адбыліся з імі ці з іх блізкімі. Апісанне цудаў складае асноўную частку вялікай рукапіснай кнігі. Апісанні зробленыя як па-беларуску, так і па-польску. Калі першыя цуды (за 1558-1619 гг.) былі запісаны адным упэўненым почыркам пісца, то далейшыя запісваліся рознымі лю-

дзьмі - рознымі почыркам і на розных мовах. Сярод людзей, з якімі адбываліся цуды, былі прадстаўнікі розных сацыяльных станаў, у тым ліку вядомыя дзяржаўныя і царкоўныя дзеячы.

Падобныя спісы вяліся ля найбольш важных святых, якія славіліся сваёй цудадзейнай сілай. Яны сведчылі пра выратаванне ад цяжкіх хвароб, загойванне невылечных ран пасля малебных зваротаў да Божай Маці, Ісуса Хрыста і святых і з'яўляюцца адлюстраваннем характэрнага рэлігійнага жыцця ў Беларусі. Дзякуючы падрабязнай фіксацыі слава пра Жыровіцкі абраз разляцелася далёка за межамі Беларусі. Ужо ў XVII і ў XVIII стагоддзях свет пабачыла некалькі выданняў, якія ўключалі апісанні цудаў, у тым ліку на замежных мовах, - паведаміў А.А. Суша.

Нядаўна адразу некалькі выданняў, прысвечаных святой мясіне, пабачылі свет: энцыклапедычны даведнік "Жыровічы: пад святым пакровам" выйшаў у "Беларускай Энцыклапедыі імя Петруся Броўкі".

Выдавецтва "Мастацкая літаратура" раскрыла тэму пасвойму - праз кнігу паэзіі "Святло з Жыровіч". Яе аўтар, чалавек надзвычай цікавага і пакручанага лёсу, - сын вядомага скульптара, былы выкладчык музыкі, філосаф, публіцыст Алег Бембель, ён жа паэт Зніч, які ўжо шмат гадоў непаруўна звязаны са святым месцам. Ён прайшоў шлях ад смяротна хворага паслушніка Алега да інака Мікалая і манаха Іаана, насельніка Свята-Успенскага Жыровіцкага манастыра, і з цягам часу менавіта вера стала адным з

асноўных матываў ягонай творчасці.

Кніга вядомага беларускага мастацтвазнаўца, музейшчыка Аляксандра Ярашэвіча "Жыровіцкі Свята-Успенскі манастыр" ужо выходзіла ў выдавецтве "Беларусь" больш за 10 гадоў таму. Але сёлета яна была практычна цалкам абноўлена і перавыдадзена. Аўтар абапіраўся на навуковыя факты і даследаванні, але пры гэтым сцісла, ёміста і даступна для самага шырокага кола чытачоў распавёў гісторыю Жыровіцкага манастыра з часу заснавання да нашых дзён. Гэты апавед на трох мовах - беларускай, рускай і англійскай - маляўніча аформлены ў падарункавым выданні. 15 траўня ў фармаце on-line канферэнцыі адбудуцца XVI Міжнародныя кнігазнаўчыя чытанні, прысвечаныя 500-годдзю заснавання Жыровіцкага манастыра.

Падрыхтавала
Эла Дзвінская.

1. Жыровіцкі Свята-Успенскі манастыр і цудатворны абраз.
2. Фрагмент гістарычнага дакумента.
3. Жыровіцкае Евангелле.

(Працяг. Пачатак у папяр. нумарах.)

БАЛАДА МІКОЛЫ ЕРМАЛОВІЧА
(29.04.1921 - 5.03.2000)

Ён праз туман, нібыта праз стагоддзі,
І праз стагоддзі, нібы праз туман,
Ідзе няспешна, як па тонкім лёдзе,
Па нашым свеце, і гучыць сурма
Над ім у небе, і прастор святлее,
Як бездань, у якой наш Боскі дзень
Народзіцца і душы абагрэе
Усім, хто сёння праз зіму ідзе
І ў вечнасці зямной не прападзе,
Бо Ён ідзе праз княствы і праз войны,
Праз дым стагоддзяў і стагоддзяў пыл.

Ён, нібы неба над зямлёю, вольны,
І Ён самотны, як трава магіл,
Дзе нашае змаганне спачывае,
Ды спачывае толькі да пары,
Пакуль хто-небудзь зноў не загукае:
"У рукі, хлопцы, стрэльбачкі бяры!..."
І дойдзе Ён, бо ведае дарогу
Да Беларусі, дзе няма зімы,
Дзе белы снег нібы рамонкаў многа
Яму пад ногі накідалі мы...

22.03.2006 г.

БАЛАДА АЛЕГА ЛУЦЭВІЧА
(16.04.1924 - 18.07.2015)

Майстэрня, як клетка, дзе крылы ламаеш,
Калі замыкаешся ў ёй, каб тварыць
І лётаць над тлумам, з якога ўцякаеш,
Якога, як шэрасці ў кожным двары
Заўсёды хапае, але там ёсць кветкі,
Якія, хто знойдзе, той будзе любіць
Глухія двары і сляпяя палеткі,
Што без васількоў, дзе дарога пыліць,
Дзе ў пыле свая прыгажосць спіць вякамі.
І толькі агню не хапае ва ўсім.
Ты паліш малюнкi свае са слязамі
І ў неба вялізнай карцінаю дым
Ляціць і знікае...

Не знікнуць ніколі
Усе, каго ты палюбіў і расціў,
І ведаў: папера, як белае поле,
Якое, як міннае, трэба прайсці...

25.01.2019 г.

БАЛАДА ВАСІЛЯ БЫКАВА
(19.06.1924 - 22.06.2003)

Ён вярнуўся дамоў, каб памерці,
Як спазнання словы сказаць,
Што няма і не будзе нам смерці
І не трэба па ім сумаваць,
Як па хмарах дажджы не сумуюць,
А ідуць, нібы вечнасць, дажджы,
За якімі ўсе душы начуюць
Покуль мы не адчуем душы
У сваім аграхоўленым целе,
Што як сон, да якога ісці
Па дарозе не ўсім зразумелай,
Як агню - па апалым лісці...
Ён вярнуўся дамоў, каб не ўмерці,
Як вяртаюцца ў неба дажджы,
Бо няма нараджэння і смерці,
Як Хрыста ўжо няма на крыжы...

11.06.2003 г.

БАЛАДА КАСТУСЯ АКУЛЫ
(16.11.1925 - 29.01.2008)

Далёка Радзіма, як зорка Венера,
Якая заўсёды ўначы прад вачыма
Была, і ў душы не цягнулася вера,
Што з карты Еўропы не знікне Радзіма,
Бо там ёсць каму за Радзіму змагацца,
Калі да змагання яна нас пакліча.

У небе не зоры, а іскры мігцяцца
Ад нашага вечнага крыўскага зніча,
Які мы нясем праз вятры і стагоддзі,
Каб светла было нам на нашай зямлі,
Каб жыў наш народ, не знікала ў народзе
Любоў да свайго і да тых, што жылі,
Каб вечна жыла і квітнела Радзіма,
Бо толькі Радзіма нам шчасце дае
Глядзець на Радзіму душою-вачыма
І бачыць і ў шчасці, і ў горы яе...

І ты застаешся з Радзімай хоць сёння
Далёка яна, нібы зорка Венера.
І крыж твой схіляецца ў светлым паклоне
У бок Беларусі, што верыла й верыць
Сынам, што любілі і любяць яе
Да смерці, аддана й без меры...

2.03.2008 г.

БАЛАДА СВЯТАРА АЛЯКСАНДРА
НАДСАНА
(8.08.1926 - 15.04.2015)

Царква, як беларускі карабель,
Што ў Лондане спыніўся, каб святлом
Папоўніцца, і тысячу нядзель
Пад адзінокім сонца і дажджом
Ужо стаіць, збіраючы людзей,
Што помняць белы край, дзе Бог жыве
І будзе жыць, каб там было святлей
І не знікалі замчышчы ў траве.
І ты з царквы, нібыта капітан,
Глядзіш удалеч, дзе твой родны край
Шчэ свеціцца самотна праз туман,
І там зямны твой і жаданы рай,
Куды душа імкнецца і ляціць,
Як матылёк да мройнага агню.
Табе заўсёды гэты рай любіць,
І слухаць, як малітву, цішыню,
І верыць - беларускі карабель
Да Беларусі вольнай даплыве
І не таму, што тысячы нядзель
Міне, а проста - Беларусь жыве...

16.04.2015 г.

БАЛАДА АЛЕСЯ АДАМОВІЧА
(3.09.1927 - 26.01.1994)

Не думаць пра сябе нідзе, ніколі
І роднае нікому не аддаць.
Айчына ёсць, калі ў яе ёсць воля,
Нібыта жыватворная вада.

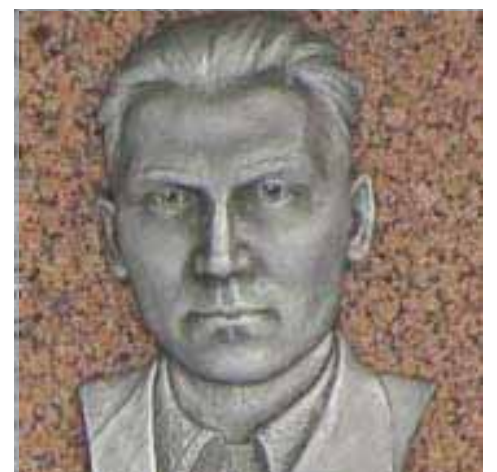
Не спіш ізноў - баліць душа і плача,
Што ўсё не так і сіл не маеш ты,
Каб перайначыць люд, які ты бачыш.
А люд, як лёд, халодны, не святы,
Але святым, каб быў ён тут - не трэба.

Героі - мёртвыя, ім не да нас
І мы глядзім на іх і бачым неба,
Дзе сонца, нібы залаты абраз
У храме нашым, у якім ты вечны,
Як і малітвы ўсе за родны край,
Каб быў, як сонца ў небе, незалежны,

І лепшага не знойдзеш, не шукай
Такога краю анідзе, ніколі.
Ты ў ім застаўся, як у жылах кроў
Жывога воя, што жыве і волю
Нясе ў сабе, бо з воляю прыйшоў...

30.09.2007 г.

БАЛАДА ІВАНА КОЗЕЛА
(21.05.1928 - 30.01.1970)

У кожным родным слове

прыгажосць і сіла,
І ў кожным слове кветка-папараць цвіце.
І нельга жыць самотна і зусім бяскрыла,
Нібыта ў садзе маладым, сярод дзяцей
Цікаўных і наіўных, для якіх Айчына
Яшчэ пакуль не стала вечнай і святой,
Як для цябе, якому слова, нібы гліна,
З якой ствараеш свет асветлены слязой
Людскай і ўсмешкай
беларускай шчырай, ветлай...

І ты глядзіш спакойна ў вочы дзетвары,
Нібы ў лустэрка,

бо ў душы сягоння светла
Ад студзенскага снегу на тваім двары,
Што хутка замяце і за табой дарогу,
Якую ты, як толькі мог прайсці, прайшоў,
Каб заўтра расказаць пра беларусаў Богу,
Пра кветку-папараць і пра сваю любоў
Да родных ніў, да слова,

што прыйшло ад маці,
Ад тых людзей, якія за бацькоўскі кут
Загінулі, каб, нібы папараць, мы шчасце
Знайшлі ў Айчыне і казалі:

"Шчасце тут!"

13.12.2008 г.

(Працяг у наступным нумары.)

